

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет ветеринарної медицини та тваринництва
Кафедра біоресурсів, тваринництва та аквакультури

Кваліфікаційна робота на правах рукопису

ЧИПОРНЮК ОЛЬГА ВАСИЛІВНА

УДК 636.4.033

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА СВИНИНИ ТА
ГОСПОДАРСЬКИ КОРИСНИХ ОЗНАК СВИНЕЙ В УМОВАХ
ПСП «ПОЛІССЯ С» ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело _____ Ольга ЧИПОРНЮК

Керівник роботи:
Володимир ТКАЧУК,
кандидат с.-г. наук, доцент

Житомир – 2026

Висновок кафедри біоресурсів, тваринництва та аквакультури

за результатами попереднього захисту: _____

Протокол засідання кафедри біоресурсів, тваринництва та аквакультури № ____
від « ____ » _____ 2026 р.

Завідувач кафедри біоресурсів,
тваринництва та аквакультури
« ____ » _____ 2026 р.

Діна ЛІСОГУРСЬКА

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **Ольга ЧИПОРНЮК** захистила кваліфікаційну
роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

Тетяна ПОПАДЮК

(підпис)

АНОТАЦІЯ

Чипорнюк О. В. Характеристика технології виробництва свинини та господарськи корисних ознак свиней в умовах ПСП «Полісся С» Житомирської області. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва». – Поліський національний університет, Житомир, 2026.

У роботі подано результати оцінки технологічного процесу виробництва продукції свинарства та господарськи корисних ознак свиней. Для забезпечення ефективної діяльності галузі свинарства доцільно враховувати встановлені параметри технології виробництва свинини та продуктивності свиней.

Ключові слова: технологія, господарськи корисні ознаки, параметри, продуктивність.

ANNOTATION

Chypornyuk O. V. Characteristics of pork production technology and economically useful traits of pigs in the conditions of the PAE «Polissya S» of Zhytomyr region. – Qualifying scientific research as a manuscript.

Qualification work for the bachelor's degree in specialty 204 «Technology of production and processing of livestock products». – Polissya National University, Zhytomyr, 2026.

The paper presents the results of the assessment of the technological process of pork production and economically useful traits of pigs. To ensure the effective operation of the pig industry, it is advisable to take into account the established parameters of pork production technology and pig productivity.

Key words: technology, economically useful traits, parameters, productivity.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	7
1. 1. Виробництво свинини в Україні та світі	7
1. 2. Продуктивні ознаки свиней	9
РОЗДІЛ 2. МАТЕРІАЛ, МЕТОДИКА, МІСЦЕ ТА УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ	11
2. 1. Місце та умови проведення досліджень	11
2. 2. Матеріал та методика проведення досліджень	15
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ	17
3. 1. Характеристика технології виробництва свинини та господарськи корисних ознак свиней в умовах ПСП «Полісся С» Житомирської області	17
ВИСНОВКИ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	28

ВСТУП

Свинарство є важливою галуззю тваринництва, яка забезпечує населення цінними продуктами харчування та сприяє розвитку аграрної економіки. Технологічні елементи свинарства, зокрема годівля, умови утримання та параметри мікроклімату, безпосередньо впливають на здоров'я тварин, швидкість їх росту та рівень продуктивності [1-3]. Забезпечення належного добробуту свиней сприяє зниженню стресу, підвищенню імунітету та покращенню якості продукції. Відтворення стада і селекційна робота мають важливе значення для отримання високопродуктивних порід, підвищення багатоплідності та економічної ефективності галузі [4-5]. Сукупність продуктивних параметрів дозволяє оцінити результативність виробництва та забезпечує конкурентоспроможність сучасного свинарства. Усі ці фактори формують економічну ефективність галузі свинарства, тому потребують постійного вивчення [6-7].

Тому **метою досліджень** було охарактеризувати технологію виробництва свинини та господарськи корисні ознаки свиней в умовах ПСП «Полісся С» Житомирської області. **Предметом** досліджень були параметри технологічного процесу виробництва свинини та параметри господарськи корисних ознак свиней, **об'єктом** досліджень – їх характеристика в господарських умовах ПСП «Полісся С». **Методи досліджень**: зоотехнічні, біометричні.

Перелік публікацій

1. Шуляр А. Л., Шуляр А. Л., **Чипорнюк О. В.** Благополуччя свиней як запорука високої продуктивності. *Наукові читання-2026. Благополуччя тварин і сталий розвиток тваринництва та аквакультури: наука, практика, освіта*: матеріали XII Всеукр. наук.-практ. конф. науково-педагогічних працівників, аспірантів та магістрів, присвяченій Дню науки в Україні, 14 трав. 2026 р. Житомир: Вид.-во Поліського національного університету, 2026. С. 213–215.

2. Чипорнюк О. В. Аналіз технології виробництва свинини в умовах ПСП «Полісся С» Житомирської області. *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва*: науково-теоретичний збірник. Житомир: Поліський національний університет, 2026. Вип. 20. С. 16–17. (Науковий керівник – доцент Ткачук В. П.).

Практичне значення отриманих результатів. Врахування встановлених параметрів технологічного процесу виробництва свинини та господарськи корисних ознак свиней великої білої породи універсального напрямку продуктивності дозволяє забезпечити високу економічну доцільність виробництва свинини.

Структура та обсяг роботи. Робота викладена на 31 сторінці комп'ютерного тексту, містить 6 рисунків, 7 таблиць. Список використаної літератури налічує 40 джерел.

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1. 1. Виробництво свинини в Україні та світі

Свинарство є однією з найважливіших галузей тваринництва у світі, оскільки свинина займає перше або друге місце за рівнем споживання м’яса в багатьох країнах. Вона є джерелом білка, жиру та енергії, а також основою для великої кількості харчових продуктів. Виробництво свинини має глобальний характер і сильно залежить від рівня економічного розвитку країн, культури харчування та аграрних технологій – таблиця 1 [1, 6].

Таблиця 1

Поголів’я свиней і виробництво свинини у світі (2024)

Країна	Річне виробництво свинини (тис. тонн)	Особливості галузі
Китай	~57 060	Найбільший виробник і споживач
США	~12 611	Потужний експортер
Бразилія	~5 359	Швидко зростаюче виробництво
Іспанія	~4 956	Лідер ЄС
Німеччина	~4 289	Висока технологічність
В’єтнам	~3 785	Внутрішнє споживання
Канада	~2 275	Орієнтація на експорт
Франція	~2 094	Частина ринку ЄС
Польща	~1 910	Середній виробник ЄС
Інші країни світу	~30 000+	Розподілене виробництво

Світове виробництво свинини у 2024 році оцінюється приблизно у 125 млн тонн. Найбільшим виробником є Китай, який забезпечує понад 50 млн

тонн м'яса свиней на рік, що становить майже половину світового обсягу. Значні обсяги також виробляють США, країни Європейського Союзу (зокрема Іспанія, Німеччина, Польща, Франція), а також Бразилія та Канада. Причини домінування цих країн різні: у Китаї — велике населення та високий попит, у США та ЄС — індустріалізоване фермерство, автоматизація виробництва та експортна орієнтація [2, 7].

Свинарство в Україні є важливою складовою аграрного сектору та забезпечує внутрішній ринок м'ясом. У 2024 році виробництво свинини в Україні становило близько 694 тис. тонн, що на 4% більше, ніж у попередньому році [8, 9].

Поголів'я свиней в Україні оцінюється приблизно у 5 млн голів. Галузь поступово відновлюється після кризових періодів, однак стикається з проблемами: зменшенням дрібних фермерських господарств, високою собівартістю кормів, а також впливом воєнних факторів [10, 11].

Водночас великі агропідприємства збільшують частку виробництва, впроваджують сучасні технології та підвищують ефективність вирощування свиней. Це дозволяє Україні частково нарощувати експортний потенціал [12, 13].

Продукція свинарства включає свіже м'ясо, ковбасні вироби, бекон, шинку, сало та кормову продукцію. Найбільше продукцію свинарства споживають у Китаї, країнах Європи, США та Україні, де свинина є важливою частиною харчування населення – таблиця 2.

Продукція свинарства є дуже різноманітною та широко використовується у харчовій промисловості багатьох країн світу. Найпоширенішими видами продукції є свіже м'ясо свинини, ковбаси, бекон, шинка, сало, шпик і кормова продукція, які мають велике значення для харчування населення та розвитку переробної галузі. Найбільше продукцію свинарства споживають у Китаї, країнах Європейського Союзу, США, Україні та Бразилії, де свинина є важливою частиною національної кухні та харчових традицій [2, 5].

Продукція свинарства та її споживання у світі

Вид продукції	Опис	Країни/регіони найбільшого споживання
М'ясо свинини (свіже)	Основний продукт споживання	Китай, Україна, ЄС, США
Ковбаси та сосиски	Перероблені м'ясні вироби	Німеччина, Польща, Україна
Бекон і шинка	Високоякісні м'ясні делікатеси	США, Велика Британія, Іспанія
Сало	Жирова частина свинини	Україна, Білорусь, Польща
Шпик та жир	Використовується в кулінарії та промисловості	ЄС, Китай
Кісткове та м'ясне борошно	Кормова продукція	США, ЄС, Бразилія

Отже, виробництво свинини у світі продовжує зростати завдяки високому попиту на м'ясну продукцію. Лідерами залишаються Китай, США та країни ЄС. Україна хоча й не входить до числа найбільших виробників, але має стабільний аграрний потенціал і поступово нарощує виробництво. Подальший розвиток галузі залежить від інвестицій у технології, покращення ветеринарного контролю, зниження собівартості виробництва та розширення експортних ринків [14, 15].

1. 2. Продуктивні ознаки свиней

Продуктивні ознаки свиней є важливими показниками, які характеризують господарську цінність тварин та ефективність ведення галузі свинарства. Вони визначають здатність свиней забезпечувати високу

продуктивність, якість продукції та економічну вигоду для господарства [16, 17]. Основними продуктивними ознаками є відтворювальні, відгодівельні та м'ясні якості. До відтворювальних ознак належать багатоплідність свиноматок, молочність, збереженість поросят та скоростиглість. Ці показники впливають на кількість отриманого молодняку та ефективність відтворення стада – таблиця 3 [18-20].

Таблиця 3

Продуктивні ознаки свиней

Продуктивна ознака	Значення
Багатоплідність	Кількість поросят за один опорос
Молочність свиноматки	Забезпечення поросят поживними речовинами
Середньодобовий приріст	Швидкість росту свиней
Оплата корму	Ефективність використання кормів
Скоростиглість	Швидкість досягнення забійної маси
Товщина шпику	Характеристика м'ясності туші
Вихід м'яса	Кількість м'яса після забою
Збереженість молодняку	Виживання поросят до відлучення

Відгодівельні ознаки характеризують здатність свиней швидко набирати живу масу при мінімальних витратах кормів. До них відносять середньодобовий приріст, вік досягнення забійної маси та оплату корму приростом. Чим швидше тварина росте та менше витрачає корму, тим вищою є рентабельність виробництва [21-23]. М'ясні ознаки включають товщину шпику, вихід м'яса, довжину туші та якість м'ясної продукції. Вони мають велике значення для отримання якісної свинини, яка користується попитом серед споживачів [24]. На продуктивні ознаки свиней впливають порода, умови утримання, рівень годівлі, мікроклімат та селекційна робота. Правильний добір тварин і створення оптимальних умов сприяють підвищенню продуктивності та покращенню економічних результатів галузі свинарства [25-26].

РОЗДІЛ 2. МАТЕРІАЛ, МЕТОДИКА, МІСЦЕ ТА УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

2. 1. Місце та умови проведення досліджень

Приватне сільськогосподарське підприємство «Полісся С» було місцем проведення наукових досліджень для виконання кваліфікаційної роботи. Природні та ґрунтово-кліматичні умови підприємства спричинені розташуванням за адресою: Вулиця Центральна, будинок 22, село Великі Низгірці, Бердичівський район, Житомирська область, 13352, Україна – рисунок 1 [27].

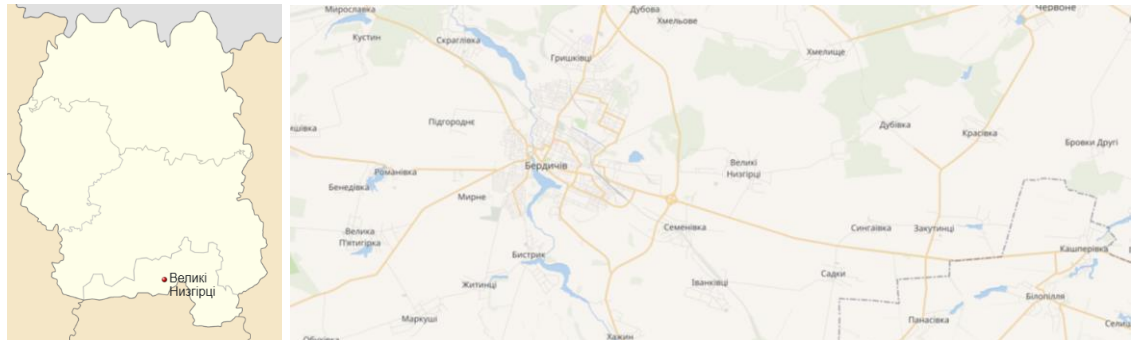

Рис. 1. Розташування ПСП «Полісся С»

Бердичівський район Житомирської області розташований у межах Поліської та частково Лісостепової природних зон України. Територія характеризується переважно рівнинним рельєфом із незначними підвищеннями та хвилястою поверхнею. Район має густу мережу річок і струмків, найбільшими з яких є Гнилоп'ять та її притоки, що забезпечують достатнє зволоження території та сприяють розвитку сільського господарства [28]. Клімат у районі помірно континентальний з м'якою зимою та теплим літом. Середня температура січня становить приблизно $-4...-6\text{ }^{\circ}\text{C}$, а липня $+18...+20\text{ }^{\circ}\text{C}$. Річна кількість опадів коливається в межах 550–650 мм, що є сприятливим для вирощування більшості сільськогосподарських культур. Водночас іноді спостерігаються періоди посухи влітку або надмірного

зволоження навесні та восени. Ґрунтовий покрив району досить різноманітний. Переважають сірі лісові ґрунти та чорноземи опідзолені, які мають середню та високу родючість. У понижених місцях трапляються дерново-підзолисті та лучно-болотні ґрунти. Загалом природно-кліматичні умови Бердичівського району є сприятливими для розвитку рослинництва і тваринництва, зокрема вирощування зернових культур та кормової бази для свинарства [28].

Підприємство ПСП «Полісся С» було засноване 2 серпня 2001 року та має код від «Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України» 31583243 – таблиця 4. Його директором є Білик Володимир Анатолійович, який також виконує функції керівника, представника, засновника та кінцевого бенефіціарного власника [29].

Таблиця 4

Інформаційна довідка ПСП «Полісся С»

Показник	Інформація
Дата заснування	02.08.2001
Код ЄДРПОУ	31583243
Директор	Білик Володимир Анатолійович
Основний вид діяльності	01.11 Вирощування зернових культур (окрім рису), бобових культур і насіння олійних культур
Інші види діяльності	Розведення ВРХ молочних порід; розведення свиней; допоміжна діяльність у рослинництві; лісопилльне та стругальне виробництво; неспеціалізована оптова торгівля
Керівники	Білик Володимир Анатолійович (керівник, представник)
Власники	Білик Володимир Анатолійович (засновник, кінцевий бенефіціарний власник)

Основним видом діяльності підприємства є вирощування поширених зернових с/г культур (окрім рису), бобових культур й насіння олійних культур. Окрім цього, підприємство займається розведенням худоби молочних порід і свиней, а також здійснює різноманітну допоміжну діяльність у рослинницькому секторі, лісопилльне та стругальне виробництво і неспеціалізовану оптову торгівлю. Це свідчить про багатoproфільність господарства з поєднанням рослинництва, тваринництва і переробки [30].

Інформація про податкові дані підприємства наведена у таблиці 5.

Таблиця 5

Податкова довідка ПСП «Полісся С»

Показник	Інформація
Податковий орган (ДПС)	Головне управління ДПС у Житомирській області, Бердичівська державна податкова інспекція №44096781
Дата взяття на облік (ДПС)	17.08.2001
Номер взяття на облік (ДПС)	345
Орган статистики	Державна служба статистики України №37507880
Дата взяття на облік	02.08.2001
Реєстр платників ЄСВ	Головне управління ДПС у Житомирській області, Бердичівська ДПІ №44096781
Дата взяття на облік (ЄСВ)	08.08.2001
Номер взяття на облік (ЄСВ)	03091460/06035
Податковий борг	Відсутній
Борг по ЄСВ	Відсутній
Статус платника ПДВ	Дійсне свідоцтво платника ПДВ
Індивідуальний податковий номер	315832406038
Дата реєстрації платником ПДВ	23.08.2001

Підприємство перебуває на обліку в податкових органах України, зокрема у Головному управлінні ДПС у Житомирській області, Бердичівській державній податковій інспекції (№44096781). Первинна постановка на податковий облік відбулася 17.08.2001 року, а також підприємство зареєстроване в Державній службі статистики України з 02.08.2001 року. Окремо підприємство зареєстроване як платник єдиного соціального внеску (ЄСВ) з 08.08.2001 року. Воно має індивідуальний податковий номер 315832406038 та з 23.08.2001 року є платником податку на додану вартість (ПДВ) із чинним свідоцтвом станом на 25.10.2024 року [31].

Станом на сьогодні податковий борг та заборгованість по ЄСВ відсутні, що свідчить про стабільну фінансову дисципліну підприємства та своєчасне виконання податкових зобов'язань перед державою. Ці дані дозволяють оцінити легальність діяльності підприємства, його податковий статус і відповідність вимогам законодавства. Також вони свідчать про фінансову дисципліну компанії та її надійність як партнера для співпраці чи інвестування. [29].

Фінансові показники по підприємству представлені у таблиці 6.

Таблиця 6

Фінансові показники ПСП «Полісся С»

Показник	Роки:			
	2021	2022	2023	2024
Дохід	12 675 000 ₴	11 836 000 ₴	11 880 100 ₴	26 230 800 ₴
Чистий прибуток	3 409 100 ₴	3 777 500 ₴	12 984 000 ₴	12 984 000 ₴
Рентабельність	28,8%	31,8%	49,5%	49,5%
Активи	10 598 600 ₴	21 190 100 ₴	11 962 200 ₴	16 243 500 ₴
Зобов'язання	3 146 900 ₴	5 661 500 ₴	4 090 000 ₴	9 900 ₴

Фінансові показники підприємства за 2021-2024 роки свідчать про загалом нестабільну, але позитивну динаміку розвитку. Дохід у 2021–2023

роках залишався відносно стабільним із незначними коливаннями, однак у 2024 році спостерігається різке зростання до 26 230 800 ₪, що може свідчити про розширення виробництва або покращення ринкових умов. Чистий прибуток також зріс із 3,4 млн ₪ у році 2021 до 12,9 млн ₪ у роках з 2023 по 2024, що вказує на підвищення ефективності діяльності [27].

Рентабельність підприємства поступово зростала з 28,8% у 2021 р. до 49,5% у 2023-2024 рр., що є ознакою покращення використання ресурсів і підвищення прибутковості. Вартість активів коливалася протягом періоду: різко зросла у 2022 році, знизилася у 2023 та знову збільшилася у 2024 році, що може свідчити про зміни в структурі майна або інвестиційні процеси. Водночас зобов'язання підприємства значно скоротилися до мінімального рівня у 2024 році, що позитивно характеризує його фінансову стійкість і зниження боргового навантаження [29].

2. 2. Матеріал та методика проведення досліджень

Наукові дослідження по темі нашої роботи були проведені за представленою на рисунку 2 схемою.

Матеріали дослідження включають дані виробничо-господарської діяльності ПСП «Полісся С» Житомирської області за 2021–2025 роки, зокрема показники поголів'я свиней, структуру стада, рівень відтворення, продуктивність та збереженість молодняку. Також використовувалися дані первинного зоотехнічного обліку господарства, журнали осіменіння та опоросів, відомості про годівлю, умови утримання та ветеринарне обслуговування тварин. Додатково враховувалися фінансово-економічні показники підприємства, що дозволяють оцінити ефективність технології виробництва свинини.

Методика дослідження базувалася на використанні зоотехнічних, біометричних та статистичних методів аналізу [25, 26, 32, 33].

Рис. 2. Схема проведення досліджень

Проводилося порівняння продуктивності різних вікових та виробничих груп свиней, розраховувалися середні значення, відхилення та коефіцієнти варіації основних показників. Для оцінки ефективності технології застосовувався порівняльний аналіз фактичних показників господарства з нормативними даними та рекомендаціями щодо ведення свинарства. Обробка отриманих результатів здійснювалася із застосуванням методів статистичної обробки даних та узагальнення результатів у вигляді таблиць. Це дозволило комплексно оцінити ефективність технології виробництва свинини в умовах підприємства та визначити основні фактори, що впливають на господарські корисні ознаки свиней [25, 26, 32-40].

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ

3. 1. Характеристика технології виробництва свинини та господарськи корисних ознак свиней в умовах ПСП «Полісся С» Житомирської області

Галузь свинарства представлена в умовах ПСП «Полісся С» Житомирської області великою білою породою свиней – рисунок 3.

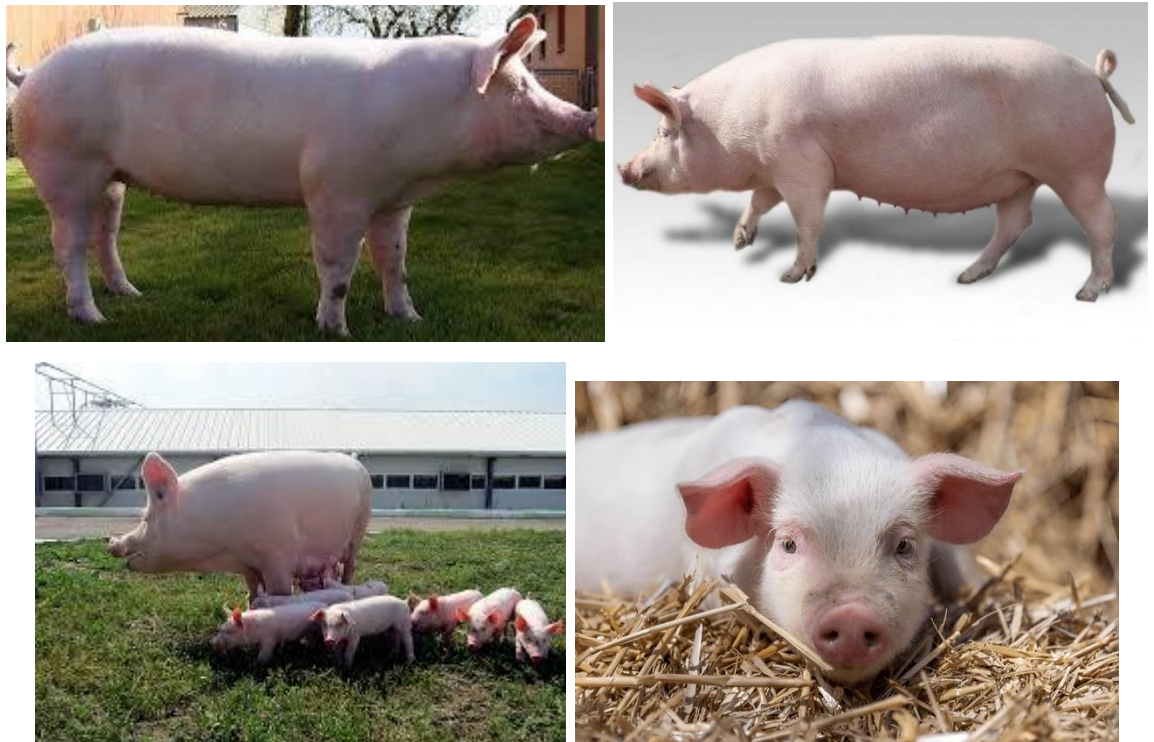

Рис. 3. Велика біла порода свиней

Велика біла порода свиней є однією з найпоширеніших і найпродуктивніших порід у світі. Її вивели в Англії, а згодом порода набула широкого поширення в багатьох країнах завдяки високій плодючості та швидкому росту. Свині цієї породи мають міцну статуру, довге тулуб, широку спину та добре розвинені м'язи. Їх шкіра світлого кольору, а щетина біла, що й стало причиною назви породи. Ці свині добре пристосовуються до різних умов утримання та відзначаються невибагливістю до кормів. Вони дають якісне м'ясо і сало, тому їх активно вирощують як у великих

фермерських господарствах, так і в приватних селянських дворах. Свиноматки цієї породи мають високий материнський інстинкт і можуть народжувати велику кількість поросят. Завдяки своїй продуктивності та витривалості велика біла порода залишається однією з найцінніших у сучасному свинарстві [26, 32].

У даному господарстві використовується однофазна технологія виробництва свинини, суть якої полягає в тому, що поросята від моменту народження і до завершення періоду відгодівлі утримуються в одному й тому самому приміщенні. Така система організації виробництва передбачає відсутність багаторазових переміщень тварин між окремими технологічними цехами чи групами, що є характерним для багатофазних технологій.

Основною перевагою однофазної технології є значне зниження рівня технологічного стресу у тварин. Поросята не зазнають додаткового негативного впливу, пов'язаного з перегрупуванням, транспортуванням, зміною мікроклімату, умов утримання та формуванням нової ієрархії у групах. Завдяки цьому тварини краще адаптуються до середовища, зберігають стабільний фізіологічний стан, мають вищу стійкість до захворювань та краще споживають корми.

Крім того, відсутність частих переміщень сприяє підвищенню продуктивності свиней, оскільки енергія організму використовується переважно на ріст і розвиток, а не на подолання стресових факторів. Це позитивно впливає на середньодобові прирости живої маси, збереженість молодняку та ефективність використання кормів. Однофазна технологія також дозволяє зменшити трудові витрати на обслуговування тварин та спрощує організацію виробничого процесу у господарстві.

З позиції благополуччя тварин однофазна технологія є більш гуманною, оскільки забезпечує свиням стабільне соціальне середовище та мінімізує прояви агресії між тваринами. Постійні умови утримання сприяють кращому психофізіологічному стану свиней, знижують рівень стресу та позитивно впливають на їх здоров'я і поведінку.

У господарстві свиней утримують на суцільних бетонних підлогах – рисунок 4, які відзначаються міцністю, довговічністю та зручністю в експлуатації. Для забезпечення комфортніших умов утримання тварин як підстилковий матеріал використовують солому. Підстилка сприяє підтриманню чистоти в приміщенні, частково поглинає вологу та створює більш сприятливий мікроклімат для свиней, особливо в холодний період року.

Рис. 4. Утримання свиней в умовах ПСП «Полісся С»

Тваринам також забезпечують регулярний вигул на спеціально обладнаних вигульних майданчиках. Це позитивно впливає на фізичний стан свиней, сприяє підвищенню їх рухової активності та покращує загальне благополуччя тварин. Перебування на відкритому повітрі дозволяє знизити рівень стресу та покращує санітарно-гігієнічний стан утримання.

Видалення гною у приміщеннях здійснюється як вручну, так і за допомогою механізованих засобів, тобто скребкового та похилого

транспортерів. За допомогою даної системи гній транспортується безпосередньо у причіп трактора для подальшого вивезення та утилізації. Використання механізованого прибирання дозволяє зменшити витрати ручної праці, підвищити ефективність очищення приміщень та підтримувати належний санітарний стан у свинарниках.

Освітлення і вентиляція приміщень здійснюються природним способом. Надходження природного світла та постійна циркуляція повітря сприяють підтриманню оптимального мікроклімату, зменшенню вологості та концентрації шкідливих газів у приміщеннях. Це позитивно впливає на здоров'я тварин, їх продуктивність та загальний стан організму,

Застосування підстилки, наявність вигульних майданчиків та природна вентиляція позитивно впливають на рівень добробуту свиней, оскільки забезпечують тваринам комфортніші умови утримання та можливість прояву природної поведінки. Такі умови сприяють зниженню стресу, підтриманню здоров'я кінцівок і дихальної системи, а також покращують загальний фізіологічний стан тварин.

Годівля свиней у господарстві «Полісся С» здійснюється із використанням сухих гранульованих повнораціонних комбікормів виробництва компанії «Анкорес-Україна» (с. Павелки Бердичівського району Житомирської області). Такі комбікорми містять збалансований комплекс поживних речовин, вітамінів і мінералів, необхідних для нормального росту, розвитку та високої продуктивності тварин.

Роздавання корму проводиться у годівниці прямокутної форми, які розміщені вздовж кліток, що забезпечує зручний доступ свиней до корму та полегшує процес годівлі.

Постійний доступ до води забезпечується за допомогою ніпельних автонапувалок фірми «Lubing» (Німеччина). Використання такої системи напування дозволяє підтримувати належний санітарно-гігієнічний стан у приміщеннях, оскільки вода подається дозовано, що зменшує її розливання

та забруднення підлоги. Крім того, ніпельні напувалки сприяють економному використанню води та забезпечують тварин свіжою водою у будь-який час.

Рис. 5. Годівля та напування свиней в умовах ПСП «Полісся С»

З точки зору благополуччя тварин, повноцінна та збалансована годівля у поєднанні з вільним доступом до чистої питної води є важливими складовими підтримання здоров'я свиней. Такі умови сприяють нормальному фізіологічному стану організму, зменшують ризик виникнення стресу, порушень обміну речовин та позитивно впливають на продуктивність і загальний добробут тварин.

Відтворення стада у господарстві організоване за простою системою, тобто чисельність поголів'я на кінець року залишається приблизно на рівні його на початку, без суттєвого розширення. Парування свиноматок здійснюється природним способом.

Отримання опоросів організовано за сезонно-туровою системою, яка дозволяє рівномірно розподілити навантаження на виробництво протягом року та ефективно використовувати приміщення і трудові ресурси. Основне стадо свиноматок розподіляється на дві групи, для яких опороси проводять у два основні тури: перший припадає на зимовий період (січень–лютий), а другий – на літній період (липень–серпень). Така система дає змогу краще

організувати догляд за поросятами, забезпечити стабільні умови вирощування та оптимізувати використання кормів.

Для перевірюваних свиноматок передбачено один опорос на рік, який планується на весняно-літній період (травень—червень). Це дозволяє оцінити їх продуктивні якості та визначити придатність до подальшого використання у основному стаді.

Відлучення поросят проводять у віці двох місяців. У цей період молодняк уже достатньо розвинений для переходу на самостійне живлення, що сприяє зниженню стресу, пов'язаного з відлученням, та забезпечує кращу адаптацію до наступного етапу вирощування.

Отже, виробництво свинини в умовах ПСП «Полісся С» здійснюється за такою технологічною схемою – рисунок 6. Виробничий цикл у господарстві починається з формування племінного стада, під час якого відбираються найкращі тварини з урахуванням їх продуктивних і відтворних якостей. Після цього свиноматок піддають природному паруванню з кнурами, що забезпечує запліднення та поросність.

На етапі поросності свиноматки утримуються в умовах, що сприяють нормальному розвитку плодів і збереженню здоров'я тварин. Після завершення цього періоду відбувається опорос — народження поросят, які переходять у підсисний період, протягом якого отримують основне живлення від матері та інтенсивно ростуть і розвиваються.

Після досягнення необхідного віку та розвитку проводять відлучення поросят від свиноматок, що є важливим технологічним етапом і супроводжується переведенням молодняку на самостійне живлення. Далі тварини проходять період дорощування, під час якого формуються основні показники росту та міцності організму.

Завершальним етапом є відгодівля свиней до досягнення товарної маси, коли тварини інтенсивно набирають живу масу та готуються до реалізації. Увесь цикл організований послідовно, що дозволяє забезпечити ефективне виробництво свинини та стабільний розвиток господарства.

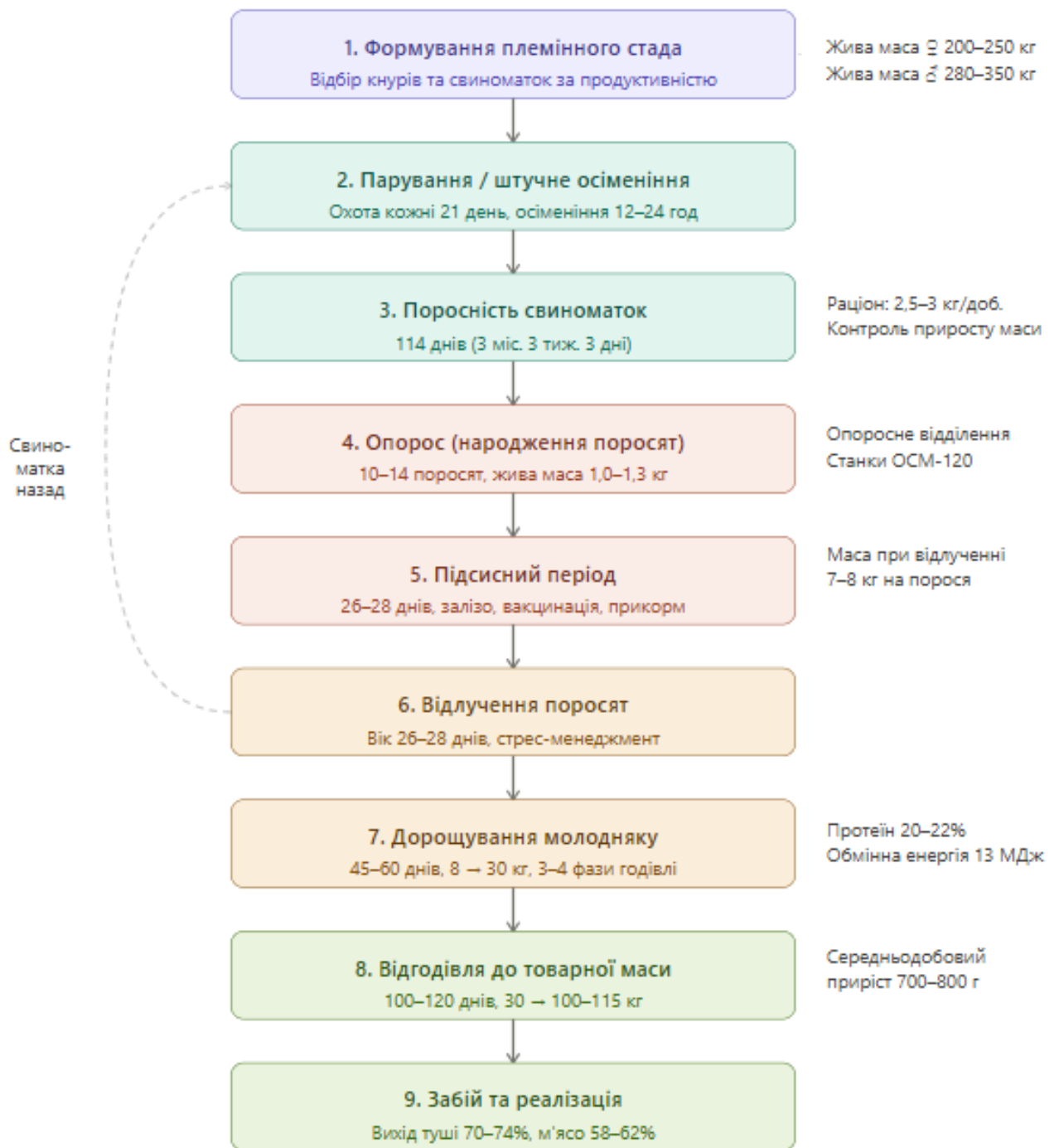

Рис. 6. Технологічна схема виробництва свинини ПСП «Полісся С»

Від народження поросяти до товарного забою минає приблизно 6 місяців. За рік від однієї свиноматки можна отримати 2 опороси та 20–26 поросят, що робить велику білу породу однією з найпродуктивніших у промисловому свиначстві.

Важлива роль відводиться організації ветеринарних заходів. Профілактична вакцинація є основою ветеринарного захисту стада. Новонароджених поросят у перші 2–3 доби забезпечують ін'єкцією препаратів заліза (залізодефіцитна анемія – найпоширеніша проблема підсисного молодняку). На 7–10-й день проводять першу вакцинацію проти хвороби Ауескі та цирковірусу (PCV2), на 21–28-й день – проти ящуру, пастерельозу та мікоплазмозного пневмонії. Свиноматок щеплюють за 4–6 тижнів до опоросу проти колібактеріозу і ротавірусу, що захищає поросят через молозиво впродовж перших тижнів життя.

У період дорощування та відгодівлі головний акцент зміщується на контроль респіраторних і шлунково-кишкових хвороб. Мікоплазмозна пневмонія, PRRS (репродуктивно-респіраторний синдром свиней) та APP (плевропневмонія) – найбільш економічно значущі інфекції на цих етапах. Для їх профілактики застосовують комплексні вакцини на 3–4-му тижні та повторно через 3–4 тижні. Паралельно ведуть регулярну дегельмінтизацію – свиноматок двічі на рік і молодняк перед переведенням на відгодівлю. Антибіотики використовують лише за призначенням ветеринарного лікаря з обов'язковим дотриманням термінів очікування.

Санітарно-гігієнічні заходи та моніторинг забезпечують не менш важливий захист, ніж вакцинація. Система «все зайшло – все вийшло» (all-in/all-out) у секціях унеможливорює перехресне зараження між різновіковими групами. Між партіями приміщення дезінфікують за схемою: механічне очищення → миття під тиском → дезінфектант (формальдегід, надोцтова кислота або хлорне вапно) → просушування та витримка 5–7 днів. Щотижня проводять клінічний огляд поголів'я, щомісяця – серологічний моніторинг на PRRS та АЧС, а при завезенні нових тварин обов'язковий 30-денний карантин в ізольованому приміщенні.

Нами також проведено дослідження господарськи корисних ознак свиней великої білої породи в господарських умовах ПСП «Полісся С» – таблиця 7.

**Господарські корисні ознаки свиней великої білої породи
ПСП «Полісся С»**

Показник	Значення
Свиноматки:	
Багатоплідність (поросят за опорос)	12,52±0,349 голів
Кількість поросят при народженні (життєздатних)	11,03±0,508 голів
Великоплідність (маса одного поросяти при народженні)	1,479±0,118 кг
Молочність свиноматок (за період підсису, 21–28 діб)	66,07±0,733 кг молока
Жива маса поросят у віці:	
при народженні	1,485±0,072
1 місяць	7,97±0,319
2 місяці (відлучення)	21,07±0,804
3 місяці	35,78±0,711
4 місяці	50,04±0,908
5 місяців	74,44±1,213
6 місяців	95,05±2,017

У наведеній таблиці представлено основні продуктивні та ростові показники свиней великої білої породи з урахуванням середніх значень і варіації. Багатоплідність свиноматок становить у середньому 12,52±0,349 поросят за опорос, що свідчить про досить високий рівень відтворної здатності. Кількість життєздатних поросят при народженні становить 11,03±0,508 голів, що є нормальним показником з урахуванням природної вибраковки слабких новонароджених. Великоплідність, тобто маса одного поросяти при народженні, знаходиться на рівні 1,479±0,118 кг, що

характеризує добрий розвиток новонароджених. Молочність свиноматок у підсисний період (21–28 діб) становить $66,07 \pm 0,733$ кг молока, що забезпечує інтенсивний стартовий ріст поросят.

Щодо динаміки живої маси, поросята мають стабільні темпи росту протягом усього періоду вирощування. При народженні їх маса становить $1,485 \pm 0,072$ кг, у віці 1 місяця – $7,97 \pm 0,319$ кг, а у 2 місяці (на момент відлучення) – $21,07 \pm 0,804$ кг, що свідчить про ефективний розвиток у підсисний період. У подальшому спостерігається інтенсивне нарощування живої маси: у 3 місяці вона досягає $35,78 \pm 0,711$ кг, у 4 місяці – $50,04 \pm 0,908$ кг, у 5 місяців – $74,44 \pm 1,213$ кг, а у 6 місяців – $95,05 \pm 2,017$ кг. Такі показники підтверджують високий генетичний потенціал великої білої породи та її придатність до ефективного інтенсивного відгодівельного виробництва в умовах ПСП «Полісся С» Житомирської області.

ВИСНОВКИ

Виробництво свинини історично є в Україні важливою галуззю аграрного сектора, як і у всьому світі, оскільки забезпечує життєво важливими харчовими продуктами народонаселення. Світовими лідерами у виробництві свинини є Китай, США та країни Європейського Союзу. В Україні свинарство також відіграє важливу роль у розвитку аграрного сектору, а подальший розвиток галузі залежить від модернізації виробництва, покращення умов утримання тварин та розширення ринків збуту продукції. Продуктивні ознаки свиней визначають ефективність виробництва та є ключовими для підвищення рентабельності й якості продукції у свинарстві.

ПСП «Полісся С» є багатoproфільним сільськогосподарським підприємством, яке поєднує рослинництво, тваринництво та переробні види діяльності, зокрема вирощування зернових культур і розведення свиней. Фінансові показники свідчать про загалом позитивну динаміку розвитку підприємства, зростання доходів і стабільну рентабельність, що вказує на ефективність господарювання. Податкові дані підтверджують законність діяльності, відсутність боргів і належний рівень фінансової дисципліни.

У господарстві застосовується однофазна технологія утримання свиней на суцільній бетонній підлозі з годівлею сухими гранульованими повнораціонними комбікормами. Відтворення стада організоване за простою системою із сезонно-туровим проведенням опоросів, що забезпечує впорядкованість виробничих процесів, рівномірне навантаження на приміщення та відносну стабільність поголів'я. Свині характеризуються високими показниками відтворної та відгодівельної продуктивності, зокрема значною багатоплідністю, доброю молочністю свиноматок та високою збереженістю поросят. Інтенсивні темпи росту молодняку до 6-місячного віку свідчать про ефективну реалізацію генетичного потенціалу тварин і придатність до інтенсивного виробництва свинини. Досліджені параметри технологічного процесу та господарськи корисних ознак свиней варто враховувати для ефективного виробництва свинини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ушакова С. В., Левченко М. В. Оцінка свиней за оціночними та селекційними індексами. *Науково-технічний бюлетень ІТ НААН*. 2023. № 129. С. 220-232. DOI: <https://doi.org/10.32900/2312-8402-2023-129-220-232>.
2. Гетя А. А. Організація селекційного процесу в сучасному свинарстві : монографія. Полтава: Полтавський літератор, 2009. 192 с.
3. Шуляр А. Л., Шуляр А. Л., Чипорнюк О. В. Благополуччя свиней як запорука високої продуктивності. *Наукові читання-2026*. Благополуччя тварин і сталий розвиток тваринництва та аквакультури: наука, практика, освіта: матеріали XII Всеукр. наук.-практ. конф. науково-педагогічних працівників, аспірантів та магістрів, присвяченій Дню науки в Україні, 14 трав. 2026 р. Житомир: Вид.-во Поліського національного університету, 2026. С. 213–215.
4. Pelikh V., Ushakova S., Pelikh N. Index evaluation of pigs and determination of selection limits. *Agricultural Science and Practice*, 6(1). 2019. P. 67-74. DOI: <https://doi.org/10.15407/agrisp6.01.067>.
5. Чипорнюк О. В. Аналіз технології виробництва свинини в умовах ПСП «Полісся С» Житомирської області. *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва*: науково-теоретичний збірник. Житомир: Поліський національний університет, 2026. Вип. 20. С. 16–17.
6. Berghof T. V., Poppe M., Mulder H. A. Opportunities to improve resilience in animal breeding programs. *Frontiers in genetics*. № 9. 2019. P. 692. <https://doi.org/10.3389/fgene.2018.006>.
7. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). FAOSTAT database. URL: <https://www.fao.org> (дата звернення: 26.03.2026).
8. United States Department of Agriculture (USDA). Foreign Agricultural Service . URL: <https://www.fas.usda.gov> (дата звернення: 26.03.2026).
9. Statista. Global Pork Production Statistics. URL: <https://www.statista.com> (дата звернення: 26.03.2026).

10. World Population Review. Pork Production by Country. URL: <https://worldpopulationreview.com> (дата звернення: 26.03.2026).
11. Eurostat. Agriculture and Livestock Data. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat> (дата звернення: 26.03.2026).
12. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 26.03.2026).
13. Міністерство аграрної політики та продовольства України. Офіційний сайт. URL: <https://minagro.gov.ua> (дата звернення: 26.03.2026).
14. Асоціація «Свинарі України». Офіційний сайт. URL: <https://asu-ua.org> (дата звернення: 26.03.2026).
15. AgroPortal. Новини аграрного сектору України. URL: <https://agroportal.ua> (дата звернення: 26.03.2026).
16. Баркарь Є. В., Дехтяр Ю. Ф. Оцінка закономірностей росту та відгодівельних якостей молодняку свиней різних породних поєднань. *Science, research, development*. 2019. №15. С.14-19.
17. Latifundist.com. Агробізнес України. URL: <https://latifundist.com> (дата звернення: 26.03.2026).
18. Халак В. І., Козир В. С., Грабовська О. С.. Відтворювальні якості свиноматок різної внутрішньопородної диференціації за деякими математичними моделями та економічна ефективність їх використання. *Animal Biology*. № 22(2). 2022. С. 31.
19. The Pig Site. Global Pig Industry News. URL: <https://www.thepigsite.com> (дата звернення: 26.03.2026).
20. ScienceAgri. World Pork Production Rankings. URL: <https://www.scienceagri.com> (дата звернення: 26.03.2026).
21. Willson H. E., Rojas de Oliveira, H. et al. Estimation of Genetic Parameters for Pork Quality, Novel Carcass, Primal-Cut and Growth Traits in Duroc Pigs. *Animals*, 10(5). 2020. P.779. <http://dx.doi.org/10.3390/ani10050779>.
22. BDO Ukraine. Pork Production in Ukraine: Prospects for the Industry. URL: <https://www.bdo.ua> (дата звернення: 26.03.2026).

23. Kodak O., Nagy I. Historical overview of the selection indices applied in pig breeding. *Acta Agraria Kaposvariensis*. 23(1). 2019. P. 22–31. <https://doi.org/10.31914/aak.2294>.
25. Хмельничий Л. М., Повод В. В., Бордунова О. Г. Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва. Одеса : Олді+, 2023. 244 с.
26. Іваненко Ф. В. Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва : монографія. Київ : Видавництво КНЕУ, 2014. 125 с.
27. 31583243. ПСП «ПОЛІССЯ-С» URL: <https://opendatabot.ua/c/31583243> (дата звернення: 13.04.2026).
28. Бердичівський район. URL: <https://vue.gov.ua/%D0%91%D0%B5%D1%80%D0%B4%D0%B8%D1%87%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%D1%80%D0%B0%D0%B9%D0%BE%D0%BD> (дата звернення: 13.04.2026).
29. ПРИВАТНЕ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "ПОЛІССЯ-С". URL: <https://tripoli.land/ua/farmers/zhitomirskaya/berdichevskiy/polissya-s-31583243> (дата звернення: 13.04.2026).
30. ПРИВАТНЕ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "ПОЛІССЯ-С". URL: <https://clarity-project.info/edr/31583243> (дата звернення: 13.04.2026).
31. ПСП "ПОЛІССЯ-С". 31583243. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/31583243/ (дата звернення: 13.04.2026).
32. Технологія виробництва продукції тваринництва / О. Т. Бусенко та ін. Київ : Аграрна освіта, 2001. 432 с.
33. Бусенко О. Т. та ін. Технологія виробництва продукції тваринництва. Київ : Аграрна освіта, 2001. 432 с.
34. Бусенко О. Т. та ін. Технологія виробництва продукції тваринництва. Київ : Вища освіта, 2005. 496 с.

35. Калашніков В. О., Ібатуллін І. І., Кривенко М. П. Практикум із технології виробництва продукції тваринництва. Київ : Аграрна освіта, 2009. 256 с.
36. Ібатуллін І. І., Мельничук Д. О., Богданов Г. О. Годівля сільськогосподарських тварин. Вінниця : Нова Книга, 2007. 616 с.
37. Повод М. Г. Технологія виробництва продукції свинарства. Суми : Університетська книга, 2017. 450 с.
38. Бащенко М. І., Бойко О. В., Бойко Ю. М. Технологія виробництва продукції тваринництва. Вінниця : Нова Книга, 2017. 492 с.
39. Волощук В. М., Хаврук О. Ф. Технологія виробництва продукції свинарства. Київ : Аграрна освіта, 2010. 288 с.
40. Рибалко В. П., Березовський М. Д., Богданов Г. А. Сучасні методики досліджень у свинарстві. Полтава: ІС УААН, 2015. 228 с.